

Nr 75.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa
anslag till barnmorskeläroanstalterna; given Stock-
holms slott den 25 februari 1949.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Utbildningen vid de båda barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg föreslås tills vidare upprätthållen i nuvarande omfattning. Principiell ståndpunkt anses nu icke böra tagas till ett av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen framlagt förslag att i framtiden bygga barnmorskeutbildningen på sjuksköterskeskolans grund. Kurser för blivande sjuksköterskebarnmorskor föreslås emellertid, om tillräcklig anslutning till kurserna sker, försöksvis anordnade vid läroanstalten i Stockholm.

Förslag framlägges om reglering av anställningsförhållandena för viss personal vid anstalterna. Avlönings- och omkostnadsanslagen för barnmorskeläroanstalterna beräknas till 161 400 resp. 141 500 kronor.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 25 februari 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under elfte huvudtiteln, punkterna 88 och 89, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna *dels* till Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar ett förslagsanslag av 150 000 kronor, *dels* ock till Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

Jag anhåller nu att till slutlig behandling få upptaga dessa anslagsfrågor.

1:o) Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	132 500	130 026
1948/49 (statsliggaren s. 946)	133 700	—
1949/50 (förslag)	161 400	—

Barnmorskeläroanstalterna äro två till antalet, en i Stockholm och en i Göteborg. Kungl. Maj:t har den 30 juni 1947 fastställt personalförteckning för anstalterna, upptagande två befattningar som överlärare i lönegrad Ca 31 och två befattningar som barnmorskelärare i lönegrad Ca 24. Vidare har Kungl. Maj:t den 14 maj 1948 fastställt följande avlöningsstat för anstalterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	29 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	40 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	1 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kronor		73 000

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	28 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	28 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	1 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 000
<hr style="width: 100%;"/>		
Summa kronor		60 700

Härjämte har Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 förklarat, att de å avlöningsstaten upptagna anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle tills vidare fr. o. m. budgetåret 1947/48 disponeras på följande sätt:

Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

Arvoden till två tillfälliga barnmorskelärare, <i>förslagsvis</i>	kronor	7 000
Arvoden till två lärare i barnavård, <i>högst</i>	»	1 200
Arvode m. m. till en överbarnmorska, <i>förslagsvis</i>	»	9 600
Arvode m. m. till en instruktionsbarnmorska, <i>förslagsvis</i>	»	9 000
Arvoden till två extra instruktionsbarnmorskor, <i>förslagsvis</i> ...	»	13 000
Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	200
		Summa kronor 40 000

Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

Arvoden till två tillfälliga barnmorskelärare, <i>förslagsvis</i>	kronor	8 000
Arvoden till två lärare i barnavård, <i>högst</i>	»	1 200
Arvode till en överbarnmorska, <i>högst</i>	»	2 808
Arvode till en instruktionsbarnmorska, <i>högst</i>	»	2 160
Arvoden till två extra instruktionsbarnmorskor, <i>förslagsvis</i> ...	»	14 300
Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	232
		Summa kronor 28 700

Ersättning utgår till envar av de tillfälliga barnmorskelärarna efter 500 kronor för månad samt till envar av de extra instruktionsbarnmorskorna efter 7 800 kronor för år.

De tillfälliga barnmorskelärarna och extra instruktionsbarnmorskorna äro avsedda för de extra kurser — en vid vardera anstalten — vilka fr. o. m. budgetåret 1944/45 anordnats i syfte att avhjälpa rådande brist på barnmorskor.

I skrivelse den 18 december 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår under ifrågavarande anslag.

Styrelsen har till en början anfört vissa allmänna synpunkter i fråga om kursverksamhetens omfattning och utformning m. m.

Styrelsen erinrar om att två slag av barnmorskor f. n. utbildades, nämligen sjuksköterskebarnmorskor med minst två års grundläggande sjuksköterskeutbildning, följd av utbildning under 18 månader vid barnmorskeläroanstalt, och barnmorskor utan den grundläggande sjuksköterskeutbildningen, för vilka utbildningen vid barnmorskeläroanstalt vore 23 månader jämte en månads provtjänstgöring. Utbildningen inleddes i båda fallen med en läskurs omfattande fyra till fem månader, varpå följde praktisk utbildning på förlossningsavdelning, vårdavdelning och mödravårdscentral vid det sjukhus, till vilket anstalten vore förlagd, samt på barnsjukhus. En läskurs om en till två månader avslutade utbildningen. Repetitionskurser om minst 14 dagar anordnades två gånger årligen vid vardera läroanstalten.

Till kostnaderna för repetitionskurserna vore på riksstaten uppfört särskilt anslag med rubrik Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor, vilket för budgetåret 1948/49 upptagits till 7 000 kronor. Under år 1948 hade härjämte en tvåmånaderskurs i social mödravård varit anordnad i syfte att förbereda vissa barnmorskor för heltidsanställning inom den förebyggande mödravården. Kostnaderna för denna kurs hade bestritts av medel, 7 800 kronor, som beviljats under det för budgetåret 1947/48 anvisade anslaget till bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård.

Styrelsen påpekar vidare att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i ett den 31 december 1947 dagtecknat betänkande angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal (SOU 1948: 17) behandlat bl. a. frågan om barnmorskeutbildningen. Styrelsen anför härom.

Kommittén har utgått från att i framtiden alla, som vilja bli barnmorskor, skola erhålla grundläggande sjuksköterskeutbildning. Kommittén framhåller emellertid, att den utökning av sjuksköterskeskolornas kapacitet, som utgjorde förutsättningen för den föreslagna utbildningsgången, icke omedelbart kunde genomföras. Man måste därför tills vidare i viss omfattning bibehålla den nuvarande utbildningen av barnmorskor, men i den mån möjligheter härtill föreläge borde man övergå till att i ökad utsträckning ge kombinerad sjuksköterskebarnmorskeutbildning. Enligt kommittén borde sålunda barnmorskeläroanstalten i Göteborg fortsätta att utbilda barnmorskor på hävdvunnet sätt, medan stockholmsanstalten borde bygga på sjuksköterskeskolans grund. Därest emellertid tillräckligt antal sökande till en sådan linje ej skulle finnas, borde särskilda kurser för barnmorskeelever utan sjuksköterskeutbildning anordnas även vid stockholmsanstalten. Sjuksköterskebarnmorskelinjen hade utformats så, att utbildningen i den allmänna sjuksköterskeskolan om 24 månader skulle efterföljas av specialutbildning vid barnmorskeläroanstalt omfattande 16 månader, varav 4 månader teoretisk undervisning och 11 månader praktisk utbildning. Därtill komme 1 månads semester.

I yttrande över kommittébetänkandet hade styrelsen anslutit sig till förslaget, att all barnmorskeutbildning i princip skulle bygga på sjuksköterskeskolans grund. Styrelsen hade förordat att barnmorskeläroanstalten i Stockholm rekryterades helt från sjuksköterskeskola och att göteborgsanstalten, så snart förhållandena medgäve, lades om efter stockholmsanstaltens mönster. Vidare hade styrelsen i sitt yttrande bl. a. uttalat, att den teoretiska undervisningen på barnmorskeläroanstalt borde omfatta ökad utbildning i social mödravård samt att, efter förvärvad praktisk erfarenhet, sjuksköterskebarnmorska borde vinna behörighet för heltidsanställning vid mödravårdscentral utan genomgång av speciell kurs för ändamålet. Behov av särskilda kurser i social mödravård hade dock ansetts tills vidare föreligga, då många barnmorskor helt saknade sådan utbildning. En avkortad kurs av detta slag hade styrelsen vidare ansett böra meddelas de i repetitionskurs deltagande barnmorskorna. Repetitionskurserna hade för detta ändamål föreslagits förlängda till en månad.

I den nu avgivna petitaframställningen utgår styrelsen från denna sin ståndpunkt i fråga om barnmorskeutbildningens ordnande. Vissa jämkningar förordas dock övergångsvis. Härom anför styrelsen.

Under de första åren, innan sjuksköterskeskolorna kunna utöka sin teoretiska undervisning i avsedd utsträckning, finner medicinalstyrelsen erforderligt, att utbildningen vid stockholmsanstalten omfattar 17 månader med 5 månaders läskurs. För elever, som icke genomgått sjuksköterskeskola, bör undervisningen under övergångstiden i nuvarande omfattning — med 1 månads provtjänstgöring och 23 månaders utbildning med 6 månaders läskurs — bibehållas vid anstalten i Göteborg. Enligt styrelsens mening bör vidare den ökade utbildning i social mödravård, som avses skola ingå i sjuksköterskebarnmorskeelevernas teoretiska utbildning för beredande av behörighet för heltidsanställning vid mödravårdscentral, även komma de barnmorskor till del, vilka under övergångstiden utexamineras vid anstalten i Göteborg. Dessa skulle härigenom vinna enahanda behörighet och behovet av speciella kurser i dylik vård i framtiden minska.

I fråga om antalet kurser av olika slag säger sig styrelsen, med hänsyn till föreliggande vakanser på barnmorsketjänster, ha funnit nödvändigt att tills vidare två kurser för blivande barnmorskor anordnades årligen vid vardera läroanstalten med högst 30 — mot f. n. högst 36 — elever i varje kurs. Vidare förutsättas årligen två repetitionskurser, på förut angivet sätt förlängda till en månad, anordnade vid vardera anstalten. Slutligen förordar styrelsen att under budgetåret 1949/50 en kurs i social mödravård anordnas vid anstalten i Stockholm. Styrelsen framhåller att den som kompetensfordran för vinnande av heltidsanställning som barnmorska vid mödravårdscentral föreskrivit genomgång av kurs av sistnämnda slag. På grund av bristande tillgång på barnmorskor med dylik kompetens vore flera mödravårdscentraler av typ I fortfarande utan heltidsanställd barnmorska.

Den föreslagna kursverksamheten borde i princip tillhöra undervisningspersonalens åligganden. Vidare borde medel till arvoden åt tillfälliga lärare vid repetitionskurser och kurs i social mödravård anvisas under barnmorskeläroanstalternas avlöningsanslag samt medel till understöd (stipendier) åt elever under anstalternas omkostnadsanslag. Till följd härav erfordrades ej vidare särskilt anslag på riksstaten till repetitionskurser. Ej heller borde vidare medel till kurs i social mödravård anvisas under anslaget till bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård.

Med dessa utgångspunkter har styrelsen framlagt förslag rörande beräkningen av personalorganisationen vid barnmorskeläroanstalterna.

Beträffande *överlärarna* och *barnmorskelärarna* anför styrelsen.

De vid barnmorskeläroanstalterna anställda överlärarna och barnmorskelärarna inneha för närvarande ordinarie statsanställning med placering i lönegraderna Ca 31 respektive Ca 24. Medicinalstyrelsen ifrågasätter icke någon förändring av överlärarnas löneställning. Beträffande barnmorskelärarna får medicinalstyrelsen erinra om att i betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civiltjänstverksamheten, avgivet av särskilda sakkunniga den 21 maj 1941, ifrågasatts, huruvida icke befattningarna lämpligen borde ombildas till arvodestjänster, enär de icke kunde anses som heltidsbefattningar. Något förslag härom framlades dock ej.

Enligt 7 § stadgan för barnmorskeundervisningen den 13 maj 1938 åligger det barnmorskelärare i huvudsak, att enligt fastställd kursplan och överlära-

rens anvisningar meddela undervisning åt barnmorskeeleverna och de i repetitionskurser deltagande barnmorskorna, *att* efter anmälan från överläraren till styrelsen för vederbörande barnbördshus och efter anvisning av överläraren under minst en tredjedel av året självständigt förestå läkarvården eller någon del därav på barnbördshuset samt *att* vid förfall eller ledighet för överläraren fullgöra dennes åligganden.

Enligt det mellan medicinalstyrelsen och Stockholms stads sjukhusdirektion träffade, av Kungl. Maj:t den 19 juli 1946 godkända avtalet angående upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, skall den av Kungl. Maj:t förordnade och av staten avlönade barnmorskeöverläraren, med biträde av den likaledes av staten avlönade barnmorskeläraren, vara läkare vid Södersjukhusets gynekologisk-obstetriska avdelning och ansvara för sjukvården inom denna. Motsvarande bestämmelse beträffande anstalten i Göteborg återfinnes i det mellan medicinalstyrelsen och Göteborgs stads sjukhusdirektion träffade, av Kungl. Maj:t den 22 september 1938 godkända avtalet i fråga om upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten därstädes.

På grund av de betydelsefulla uppgifter, som åvila barnmorskeläraren, är det av vikt att anställningsförmånerna äro av den art, att fullgod lärarkraft kan förvärfvas och behållas å tjänsten. Därest nuvarande anställningsform skulle utbytas mot arvodesanställning, befarar styrelsen att åtminstone under rådande läkarbrist täta ombyten av innehavare av tjänsten skulle uppstå, vilket skulle vara till allvarligt men för undervisningen. Enligt styrelsens mening bör därför anställningens karaktär tills vidare icke ändras. Detsamma gäller tjänstens lönegradsplacering. Denna är visserligen lägre än en lasarettunderläkares men å andra sidan är barnmorskeläraren mindre arbetstyngd än dylik underläkare.

Såvitt gäller *lärarna i barnavård* och de för extra barnmorskekurser anställda *tillfälliga barnmorskelärarna*, vilka enligt vad förut sagts f. n. uppbara ersättning efter 600 kronor för år resp. 500 kronor för månad, föreslår styrelsen en övergång till ersättning per lektion eller föreläsningstimme. Som jämförelse åberopar styrelsen härvid, att ersättning åt tillfälliga lärare vid statens sjuksköterskeskola utginge efter dylikt beräknings sätt. Vidare föreslår styrelsen i detta sammanhang åtgärder för likformig fördelning vid båda barnmorskeläroanstalterna av undervisningsskyldigheten mellan fasta och tillfälliga lärarkrafter samt anför härom.

Enligt vad som kunnat inhämtas från anstalternas årsredogörelser, meddela överläraren och barnmorskeläraren huvudsakligen teoretisk undervisning till eleverna i de ordinarie kurserna och de tillfälliga barnmorskelärarna motsvarande undervisning i de extra kurserna. Extrakursernas avslutande teoretiska del samt slutförhöret ledas av förstnämnda lärare. Undervisning under den praktiska utbildningstiden handhaves i Stockholm av de ordinarie lärarna medan vid göteborgsanstalten jämväl de båda extra barnmorskelärarna handha denna undervisning för de extra kurserna.

Enligt medicinalstyrelsens uppfattning bör för vinnande av enhetlighet och jämställdhet kurserna emellan ej blott den praktiska utan även den teoretiska utbildningen av samtliga barnmorskeelever ledas av de ordinarie lärarna alternerande. Antalet undervisningstimmar, som de nu ägna ordinarie kurs, bör således fördelas på båda kurserna. Den närmare utformningen av undervisningsplanen bör ske efter samråd med överlärarna. Vissa av de

teoretiska ämnena kunna anförtros tillfälliga lärare enligt av överläraren uppgjord kursplan.

Styrelsen föreslår vidare att timavlöning tillämpas jämväl beträffande *tillfälliga lärare vid repetitionskurser för barnmorskor och kurser i social mödravård* samt att — i enlighet med styrelsens förut omnämnda förslag — medel för ändamålet anvisas under barnmorskeläroanstalternas avlöningsanslag. Från detta anslag borde härjämte enligt styrelsen bestridas kostnaderna för avlöning av timlärare i vissa i barnmorskekurserna ingående ämnen, läkemedelskännedom m. m., vilka kostnader f. n. bestredes av medel under expensanslaget.

I fråga om storleken av timersättningen till tillfälligt anställd lärarpersonal föreslår styrelsen tillämpning av samma arvoden som vid statens sjuksköterskeskola. Arvode borde således, såvitt gällde lärare med läkarkompetens eller eljest högre utbildning, utgå med 30 kronor för enstaka föreläsningstimme och 25 kronor, då fråga vore om en serie föreläsningar. Till övriga tillfälliga lärare borde utgå något lägre timersättning.

Beträffande den vid barnmorskeläroanstaltarna anställda *barnmorskepersonalen* erinrar styrelsen om att densamma f. n. utgjordes av vid vardera anstalten en överbarnmorska och en instruktionsbarnmorska, avsedda för de ordinarie kurserna, samt två extra instruktionsbarnmorskor, avsedda för de extra kurserna. Kostnaden för avlöandet av överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan vid anstalten i Stockholm bestredes jämlikt avtalet med Stockholms stad helt av staten, under det att motsvarande befattningshavare vid anstalten i Göteborg uppbure allenast vissa arvoden av statsmedel för sitt biträde vid undervisningen och i övrigt avlönades av Göteborgs stad. De extra instruktionsbarnmorskorna slutligen, vilka anstälts för en tid av 11 månader per år vid göteborgsanstalten och 10 månader per år vid stockholmsanstalten, åtnjote statliga arvoden, bestämda efter 7 800 kronor för år räknat.

Beträffande nuvarande avlöningsförmåner för överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan vid läroanstalten i Göteborg anför styrelsen vidare.

Arvodena till befattningshavarna vid göteborgsanstalten ha fastställts till 2 808 respektive 2 160 kronor. Medicinalstyrelsen vill erinra om att i gällande, år 1938 träffade avtal med Göteborgs stad angående upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalten överenskommits, att föreståndarinnan (överbarnmorskan) och instruktionsbarnmorskan skola avlönas av staten men av Göteborgs stad kostnadsfritt erhålla bostad med värme och lyse ävensom kost samt tvätt i den utsträckning sjukhusdirektionen bestämmer. Arvodena för dessa befattningshavare utgöra emellertid numera endast en mindre del av den totala lön, som staden nödgats utbetala till dem för att göra dem likställda med andra jämförliga befattningshavare i stadens tjänst. Enligt inhämtad uppgift utgår totalavlöningen för överbarnmorskan vid anstalten i Göteborg enligt lönegrad 20 och för instruktionsbarnmorskan enligt lönegrad 18, varå utgår 12 % rörligt tillägg. Denna avlöning, minskad med nyssnämnda av statsmedel utgående arvodesbelopp, bestrides således av Göteborgs stad.

Styrelsen anför härefter att det vid genomförandet av de av styrelsen föreslagna utbildningsplanerna vore erforderligt, att vid vardera barnmorskeanstalten funnes en överbarnmorska och tre instruktionsbarnmorskor, samtliga heltidsanställda. Härom yttrar styrelsen vidare.

Styrelsen har utgått från att i all ifrågavarande personals åligganden bör ingå även undervisning och instruktion för två utvidgade repetitionskurser samt vissa sociala mödravårdskurser. Under den föreslagna övergångstiden kommer personalen vid göteborgsanstalten att belastas med 2 månaders längre teoretisk kurs för barnmorskeelever än vid anstalten i Stockholm, men denna skillnad täckes av den särskilda kursverksamhet i social mödravård för utbildade barnmorskor, som föreslagits vid sistnämnda anstalt. Omfattningen av den teoretiska undervisningen vid anstalterna torde därför bli ungefär lika stor. Dessutom böra instruktionsbarnmorskorna biträda vid de praktiska instruktionerna för eleverna å sjukhusets olika avdelningar under tid, då teoretisk undervisning icke pågår, ävensom vid övervakning av elevernas hälso- och sjukvård samt annat »hemsysterarbete».

Den föreslagna barnmorskepersonalen anser styrelsen böra beredas helt statlig anställning. Härvid åberopar styrelsen att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i sitt förut omnämnda betänkande uttalat, att för barnmorskeläroanstalternas drift erforderliga befattningshavare borde efter vanliga grunder beredas statsanställning. Styrelsen hade redan i sitt yttrande över kommittéförslaget anslutit sig till denna uppfattning. Överbarnmorskorna och en instruktionsbarnmorska vid vardera anstalten borde erhålla ordinarie anställning och övriga instruktionsbarnmorskor extra ordinarie anställning. Dessa anställningsformer hade valts för att till tjänsterna erhålla fullt kompetenta sökande, vilka oftast innehade pensionsgrundande befattningar i statlig eller kommunal tjänst.

Beträffande tjänsternas lönegradsplacering anför styrelsen, att övervägande skäl talade för att ansluta densamma till löneställningen för motsvarande befattningshavare vid statens sjuksköterskeskola. Styrelsen anför härom.

Instruktionsbarnmorskorna böra således, en för vardera av de två årligen påbörjade kurserna, vara placerade i 19:de lönegraden (Ca resp. Ce) samt den tredje instruktionsbarnmorskan, som bör biträda vid undervisningen samt därutöver handha husmoders och hemsysters arbetsuppgifter, i lönegraden Ce 15. Med hänsyn till arten och omfattningen av överbarnmorskans tjänsteåligganden och henne åvilande ansvar synes motiverat, att hon i lönehänseende jämställs med föreståndarna för statens sjuksköterskeskola och statens distriktssköterskeskola samt således placeras i lönegraden Ca 23. Härvid har jämväl beaktats, att överbarnmorskornas uppgifter såsom ledare för repetitionskurser och för stockholmsanstaltens socialmödravårdskurs, uppdrag som hittills varit förenade med särskilda arvoden, hädanefter skola ingå såsom tjänsteåligganden.

Överbarnmorskan föreslås av styrelsen erhålla tjänstebenämningen föreståndare.

Vid bifall till styrelsens förslag skulle sålunda vid vardera barnmorskeläroanstalten finnas anställd följande barnmorskepersonal, nämligen 1 föreståndare i lönegrad Ca 23, 1 instruktionsbarnmorska i lönegrad Ca 19, 1 instruktionsbarnmorska i lönegrad Ce 19 och 1 instruktionsbarnmorska i lönegrad Ce 15.

Styrelsen föreslår slutligen att blivande innehavare av de föreslagna befattningarna medges att för löneklassplacering i förekommande fall tillgodoräkna tjänstgöring vid barnmorskeläroanstalt.

Styrelsen har vidare upptagit frågan om inrättande av särskilda styrelser för barnmorskeläroanstalterna samt erinrat om att förslag härom väckts senast av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen.

För egen del anför styrelsen följande.

Enligt medicinalstyrelsens uppfattning skulle en anordning med särskilda styrelser för ifrågavarande anstalter innebära större möjligheter att tillvarata dessa anstalters speciella intressen än den nuvarande ordningen. Medicinalstyrelsen får därför tillstyrka att ledningen av barnmorskeläroanstalterna anförtros åt särskilda styrelser och att därav föranledda ändringar i stadgan angående barnmorskeundervisningen komma till stånd. Styrelsen för varje anstalt, som bör stå under medicinalstyrelsens överinseende, bör bestå av fem av Kungl. Maj:t för högst 4 år förordnade personer, av vilka en utses efter förslag av Stockholms resp. Göteborgs stads sjukhusdirektion och tre efter förslag av medicinalstyrelsen. För de förordnade ledamöterna böra finnas tre för högst 4 år förordnade ersättare, varav en utses efter förslag av Stockholms resp. Göteborgs stads sjukhusdirektion och två efter förslag av medicinalstyrelsen. Kungl. Maj:t bör utse en av ledamöterna att vara ordförande. Styrelsen bör inom sig utse vice ordförande. Av styrelseledamöterna böra förslagsvis en vara läkare, en barnmorska utanför läroanstalten samt en äga ekonomisk och administrativ erfarenhet. Dessutom är önskvärt, att i styrelsen ingå representanter för sjuksköterskeutbildningen och den allmänna pedagogiken. Vederbörande anstalts överlärare bör äga närvara vid styrelsens sammanträden med rätt att delta i överläggningarna men ej i besluten.

I den föreslagna styrelsens åligganden föreslås ingå förvaltningen av för resp. barnmorskeanstalt anvisade medel. För biträde härmed skulle finnas en redogörare, vilken tillika skulle vara styrelsens sekreterare. Till arvode åt denne borde beräknas 1 800 kronor för år.

Slutligen har medicinalstyrelsen beräknat kostnaderna under avlöningsanslaget för budgetåret 1949/50 vid genomförande av styrelsens förslag.

Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän har styrelsen därvid med hänsyn till de föreslagna tjänsterna som föreståndare i lönegrad Ca 23 och instruktionsbarnmorska i lönegrad Ca 19 uppräknat med 17 000 kronor beträffande anstalten i Stockholm och med 16 000 kronor beträffande anstalten i Göteborg. Medelsbehovet skulle därmed uppgå till för stockholmsanstalten (29 000 + 17 000) 46 000 kronor och för göteborgsanstalten (28 000 + 16 000) 44 000 kronor.

Under anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle vid genomförande av styrelsens förslag endast beräknas arvode till en redogörare, tillika sekreterare, hos styrelsen för vardera anstalten. Styrelsen har sålunda föreslagit upptagande av 1 800 kronor för vardera anstalten under denna anslagspost.

Under nytillkommande anslagsposter till arvoden till tillfälliga lärare böra enligt styrelsen beräknas medel på sätt utvisas av följande sammanställning.

	Anstalten i	
	Stockholm	Göteborg
Arvoden till barnavårdslärare och tillfälliga barnmorske- lärare	5 600	11 200
Arvoden till tillfälliga lärare vid repetitionskurser	3 000	3 000
Arvoden till tillfälliga lärare vid social mödravårdskurs	3 500	—
Arvoden till tillfälliga lärare i lustgasgivning m. fl. ämnen enligt kursplan	4 800	5 600
Summa kronor	16 900	19 800

Från anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle enligt styrelsens förslag bestridas kostnaden för grundlöner till två instruktionsbarnmorskor vid vardera anstalten, varav en i lönegrad Ce 19 och en i lönegrad Ce 15. Härjämte föreslår styrelsen att för vikariatsersättningar beräknas 1 200 kronor för stockholmsanstalten och 2 400 kronor för göteborgsanstalten, varvid det högre beloppet för den senare anstaltens del anses motiverat av större behov av vikarier på grund av kortare uppehåll i den teoretiska utbildningen under sommarhalvåret. Styrelsen har i enlighet med det anförda beräknat medelsbehovet under ifrågavarande anslagspost till 15 700 kronor för anstalten i Stockholm och 16 200 kronor för anstalten i Göteborg.

Till rörligt tillägg bör enligt styrelsen anvisas för stockholmsanstalten 7 200 kronor och för göteborgsanstalten 6 900 kronor.

I enlighet med dessa beräkningar har styrelsen beräknat medelsbehovet för nästa budgetår för stockholmsanstaltens del till (46 000 + 1 800 + 16 900 + 15 700 + 7 200) 87 600 kronor och för göteborgsanstaltens del till (44 000 + 1 800 + 19 800 + 16 200 + 6 900) 88 700 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag har alltså av styrelsen uppskattats till (87 600 + 88 700) 176 300 kronor.

I ärendet ha yttranden avgivits av statskontoret, statens lönenämnd samt Stockholms och Göteborgs städers sjukhusdirektioner.

Statskontoret har erinrat om att föredragande departementschefen vid anmälan i 1948 års statsverksproposition av frågan om anslag till barnmorskeläroanstalterna för innevarande budgetår framhållit, att i avvaktan på förslag från 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen personalorganisationen vid de båda barnmorskeläroanstalterna borde bibehållas oförändrad under budgetåret. Vidare hade departementschefen, sedan kommittén numera avgivit sitt betänkande, i årets statsverksproposition (XI p. 90) på anförda skäl uttalat, att en på kommittéförslaget grundad proposition till 1949 års riksdag icke borde avlätas. Vid sådant förhållande talade enligt statskontorets mening övervägande skäl för att även personalorganisationen vid barnmorskeläroanstalterna under budgetåret 1949/50 bibehölles oförändrad. I och för sig hade ämbetsverket dock icke något att erinra mot att statsanställning

bereddes de befattningshavare, som erfordrades för utbildningsverksamheten. Härav föranledd förändring av kostnadsfördelningen mellan stat och kommun finge givetvis tagas i betraktande vid de blivande avtalsförhandlingarna med de städer, där anstalterna vore belägna.

Statskontoret säger sig icke kunna biträda medicinalstyrelsens uttalande i fråga om behovet av ordinarie tjänster för de lärare vid anstalterna, som icke hade full tjänstgöring. I likhet med 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga ansåge ämbetsverket, att arvodesanställning borde komma till användning i dylika fall. I enlighet härmed syntes vid inträffande vakans dessa befattningar böra ändras till arvodestjänster.

Statens lönenämnd anför.

De nu berörda förslagen ha icke givit statens lönenämnd anledning till erinran i annan mån än att det i fråga om de båda till placering i Ce 15 föreslagna befattningshavarna synes lönenämnden föreligga anledning till tvekan beträffande såväl anställningsform som lönegradsplacering. Ovissheten om det blivande elevantalet vid barnmorskeläroanstalterna torde sålunda kunna motivera, att de till en början anställas som extra tjänstemän. Vad angår lönegradsplaceringen må framhållas, att de av medicinalstyrelsen angivna arbetsuppgifterna — att biträda vid undervisningen samt därutöver handha husmoders och hemsysters arbetsuppgifter — synas i viss mån jämförbara med dem, som ankomma på den biträdande instruktionsköterskan vid statens sjuksköterskeskola. Denna befattningshavare är placerad i Ce 13. Enligt inhämtade upplysningar torde de båda instruktionsbarnmorskornas tid komma att upptagas av undervisning i större omfattning än fallet är beträffande den biträdande instruktionsköterskan. Lönenämnden anser sig dock böra ifrågasätta, att de tills vidare placeras i 13 lönegraden i avvaktan på närmare erfarenheter rörande arbetsuppgifterna. Oavsett om ifrågavarande barnmorskor placeras i 13 eller 15 lönegraden, bör enligt lönenämndens mening deras tjänstebenenämning icke helt överensstämja med den, som kan komma att gälla för barnmorskorna i Ca (Ce) 19.

Medicinalstyrelsens hemställan att blivande innehavare av de nya tjänsterna måtte få för löneklassplacering tillgodoräkna den tid de innehaft anställning vid barnmorskeläroanstalt anser lönenämnden för sin del bör upptagas till prövning enligt i allmänhet tillämpade principer, sedan tjänsterna blivit inrättade och tillsatta.

Stockholms stads sjukhusdirektion förklarar sig intet ha att invända mot förslaget att vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm utbilda endast elever med föregående utbildning i sjuksköterskeskola. Ej heller förslaget att inrätta särskilda styrelser för barnmorskeläroanstalterna har föranlett någon direktionens erinran.

Vad beträffar den av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga väckta frågan om förändring av barnmorskeläraryrkesbefattningarna till arvodestjänster erinrar direktionen om att barnmorskeläraren i Stockholm enligt gällande avtal hade att ansvara för vården på Södersjukhusets gynekologisk-obstetriska avdelning och att under minst en tredjedel av året självständigt förestå denna vård. Direktionen ville därför bestämt avstyrka en försämring av denne läkares anställningsvillkor.

Göteborgs stads sjukhusdirektion åberopar en av sjukhusdirektören Höglund avgiven promemoria. I denna tillstyrkes att överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg anställas som statliga befattningshavare. I nytt avtal borde dock bestämmas, i vilken omfattning dessa befattningshavare skulle utföra arbete för sjukhusets räkning. Det låge i sakens natur att sagda lärarpersonal deltog i sjukvårdsarbetet, men riktlinjer härför borde uppdragas.

I promemorian framhålles vidare att den föreslagna lönegradsplaceringen för föreståndaren och instruktionsbarnmorskorna syntes väl hög. Motsvarande befattningshavare vid stadens sjuksköterskeskola, vilka helt kunde jämföras med de föreslagna, avlönades i lönegrad Ca 20 resp. Ca 18.

Departementschefen. I fråga om kursverksamhetens omfattning och utformning finner jag i likhet med medicinalstyrelsen erforderligt att kurserna för blivande barnmorskor under nästa budgetår bibehållas vid sitt nuvarande antal. Detta innebär att två nya kurser böra påbörjas vid vardera av de två barnmorskeläroanstalterna. Enligt vad jag inhämtat utgjorde antalet vakanser å distrikts- och anstaltsbarnmorsketjänster den 1 januari 1949 resp. 104 och 59. Därtill kommer att det årliga behovet av nyrekrytering i anledning av pensionering m. m. är betydande. Man torde därför få räkna med att under ett antal år framåt upprätthålla nuvarande kursverksamhet.

Medicinalstyrelsen har utgått från att barnmorskeläroanstalten i Stockholm skall — i likhet med vad i allmänhet varit fallet under senare år — mottaga endast elever med två års utbildning i sjuksköterskeskola. Barnmorskeutbildningen för dessa elever, som vid hittillsvarande kurser av detta slag uppgått till 18 månader, har ansetts böra tills vidare omfatta 17 månader. Styrelsen har i detta sammanhang hänvisat till det av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen framlagda och av styrelsen tillstyrkta förslaget, att all barnmorskeutbildning i framtiden skall bygga på sjuksköterskeskolans grund. Beträffande barnmorskeläroanstalten i Göteborg har styrelsen, i likhet med kommittén, förutsatt att utbildningen övergångsvis bör liksom nu avse elever utan föregående sjukvårdsutbildning och omfatta en tid av två år.

Vad angår sjuksköterskeutbildningskommitténs förslag får jag erinra om att jag i årets statsverksproposition (XI, p. 90) förklarar mig icke kunna förorda proposition till årets riksdag i ämnet. Av denna anledning är jag icke beredd att nu taga principiell ståndpunkt till förslaget om att generellt utforma barnmorskeutbildningen som en påbyggnad av tvåårig utbildning i sjuksköterskeskola. Däremot har jag i och för sig intet att erinra mot att liksom hittills sådan utbildning av sjuksköterskebarnmorskor försöksvis bedrivs vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm. Emellertid har enligt vad jag inhämtat svårigheter förelegat att till sådana kurser erhålla tillräckligt antal sökande. Deltagarantalet i de två senast påbörjade kurserna är så-

lunda allenast 22 resp. 12. Hela antalet elever i nu pågående kurser vid stockholmsanstalten uppgår till 65 mot omkring det dubbla vid göteborgsanstalten. Att av denna anledning kapaciteten vid anstalten i Stockholm icke helt kan utnyttjas är såväl med hänsyn till rådande barnmorskebrist som ur ekonomiska synpunkter mindre tillfredsställande. Som en förutsättning för fortsatt anordnande av kurser av detta slag torde därför böra gälla, att deltagarantalet icke i avsevärd mån understiger det fastställda maximitalet. Tillräckliga skäl att såsom medicinalstyrelsen ifrågasatt sänka sistnämnda antal från 36 till 30 anser jag i nuvarande läge icke föreligga.

Mot förslaget att i kurserna för blivande barnmorskor öka undervisningen i social mödravård, vilket anses kunna ske inom ramen av den nuvarande kurstiden, finner jag ej anledning till erinran. De utbildade barnmorskorna skulle härigenom, efter förvärvad praktisk erfarenhet, erhålla behörighet för heltidsanställning på mödravårdscentral utan att genomgå särskild kurs för ändamålet. Vidare biträder jag förslaget att under nästa budgetår en särskild kurs i social mödravård för i tjänst varande barnmorskor anordnas vid läroanstalten i Stockholm. Däremot kan jag icke förorda att repetitionskurserna för barnmorskor, av vilka årligen två skola anordnas vid vardera anstalten, förlängas från f. n. 14 dagar till en månad för att även i dessa kurser bereda utrymme för undervisning i social mödravård.

Såvitt gäller personalorganisationen vid barnmorskeläroanstalterna ifrågasätter jag i likhet med medicinalstyrelsen icke någon förändring av överlärnarnas löneställning. Ej heller synes mig någon ändring böra vidtagas beträffande barnmorskelärarnas anställnings- och avlöningsförhållanden. Förslaget att fördela överlärnarnas och barnmorskelärarnas undervisningsskyldighet på samtliga kurser finner jag lämpligt.

Jag biträder vidare förslaget om att tillfälliga barnmorskelärare och barnavårdslärare, som f. n. uppbära för månad resp. år beräknade arvoden, med ingången av nästa budgetår avlönas med visst belopp per lektion eller föreläsningstimme. Härigenom vinnes överensstämmelse med den ordning som gäller vid statens sjuksköterskeskola. De vid denna skola gällande grunderna för ersättningsens storlek torde böra tillämpas även vid barnmorskeläroanstalterna.

Medicinalstyrelsen har föreslagit ändrade anställningsförhållanden för barnmorskepersonalen vid läroanstalterna. I anledning härav får jag erinra om att frågan om att inrätta statliga tjänster för överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan vid anstalten i Stockholm, vilkas avlöning med ingången av år 1947 övertagits av statsverket, hållits öppen under de båda senaste budgetåren. Anledningen härtill är att sjuksköterskeutbildningskommitténs väntade förslag ansetts kunna komma att beröra barnmorskeläroanstalternas personalorganisation. Sedan kommittén i sitt numera föreliggande betänkande beträffande anstalternas organisation begränsat sig till att uttala, att för anstalternas drift erforderliga befattningshavare borde efter van

liga grunder beredas statsanställning, finns enligt min mening ingen anledning att längre dröja med att slutgiltigt taga ställning till denna fråga. Jag biträder härvid styrelsens förslag att befattningshavarna i fråga, vilka stadigvarande erfordras för anstaltens verksamhet, med ingången av nästa budgetår erhålla ordinarie anställning. Vad nu sagts bör äga motsvarande tillämpning beträffande överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan vid läroanstalten i Göteborg. Bidrag från Göteborgs stad till befattningshavarnas avlöning synes nämligen icke vara att påräkna efter utgången under innevarande år av det förut omnämnda, numera uppsagda avtalet med staden.

I fråga om befattningarnas lönegradsplacering ansluter jag mig till medicinalstyrelsens av statens lönenämnd biträdda förslag att överbarnmorskorna, vilka i fortsättningen böra benämnas föreståndare, placeras i lönegrad Ca 23 och instruktionsbarnmorskorna i lönegrad Ca 19, d. v. s. samma löneställning som gäller för motsvarande befattningar vid statens sjuksköterskeskola. Den av styrelsen berörda frågan om rätt för blivande innehavare av de nya befattningarna att tillgodoräkna viss tid för löneklassplacering torde sedermera få prövas i vanlig ordning.

Vad härefter angår de nuvarande extra instruktionsbarnmorskorna framgår icke klart av den föreliggande utredningen, i vad mån ett stadigvarande behov av desamma föreligger. Sedan bidragen från Stockholms och Göteborgs städer till överbarnmorskornas och instruktionsbarnmorskornas avlöning upphört, böra dessa befattningshavare icke vidare ägna sig åt arbetsuppgifter inom städernas förlossningsvård i annan mån än som indirekt följer av deras övervakning och instruktion av elever i praktisk tjänstgöring. Därvid borde en i motsvarande mån ökad arbetsprestation komma barnmorskeläroanstalterna till del och behovet av extra instruktionsbarnmorskor minska. Vid anordnande av kortare kurser om 17 månader för sjuksköterskeelever vid stockholmsanstalten mot tvååriga kurser vid göteborgsanstalten torde vidare kunna ifrågasättas om behovet av instruktionsbarnmorskor är detsamma vid båda anstalterna. Närmare utredning om behovet av barnmorskepersonal och densammas arbetsuppgifter synes böra framläggas av medicinalstyrelsen i samband med medelsäskandena för budgetåret 1950/51. I avvaktan härpå är jag icke beredd tillstyrka någon förändring beträffande de extra instruktionsbarnmorskornas anställningsförhållanden. Dessa böra sålunda även under nästa budgetår anställas mot nuvarande arvode.

I likhet med medicinalstyrelsen utgår jag från att i barnmorskepersonalens åligganden framdeles skall ingå att utan särskild ersättning meddela undervisning i repetitionskurser och kurs i social mödravård.

Beträffande förslaget att inrätta särskilda styrelser för barnmorskeläroanstalterna vill jag framhålla att dessa anstalter stå under överinseende av medicinalstyrelsen, som även handhar till anstalterna anslagna penningmedel. Såsom ledare och ansvariga för undervisningen finnas dessutom, över de nuvarande överbarnmorskorna, av staten heltidsavlönade överlärare. Att under sådana förhållanden tillskapa styrelser för anstalterna synes mig

innebära en viss fara för överorganisation. Även om tillkomsten av särskilda styrelser måhända skulle innebära vissa fördelar, anser jag mig därför icke kunna biträda detta förslag.

Jag övergår härefter till beräkningen av medelsbehovet under barnmorskeläroanstalternas avlöningsanslag för nästa budgetår. Liksom medicinalstyrelsen utgår jag från att medelsanvisningen framdeles bör begränsas till ett avlöningsanslag och ett omkostnadsanslag, i vilka jämväl kostnaderna för repetitionskurser och kurs i social mödravård böra inräknas.

Anslagsposterna till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* torde med hänsyn till de föreslagna tjänsterna som föreståndare och instruktionsbarnmorska böra uppräknas med 17 000 kronor för stockholmsanstalten och 16 000 kronor för göteborgsanstalten. Jag beräknar alltså posterna till (29 000 + 17 000) 46 000 kronor resp. (28 000 + 16 000) 44 000 kronor.

Under nytillkommande anslagsposter till *arvoden åt tillfälliga lärare* torde enligt vad jag tidigare föreslagit böra beräknas medel för timavlönad lärarpersonal. Då repetitionskurserna enligt mitt förslag icke skola utökas samt även i övrigt vissa inskränkningar av timplanerna synas möjliga, finner jag medelsbehovet kunna beräknas något lägre än enligt styrelsens förslag. Jag förordar att anslagsposterna, i avbidan på närmare erfarenhet om medelsåtgången, upptagas till 14 000 kronor för anstalten i Stockholm och 17 000 kronor för anstalten i Göteborg.

Under anslagsposterna till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* torde för arvoden till två extra instruktionsbarnmorskor vid vardera anstalten böra beräknas de för innevarande budgetår under annan anslagspost upptagna beloppen, 13 000 kronor för anstalten i Stockholm och 14 300 kronor för anstalten i Göteborg. Härjämte bör för vikariatsersättningar anvisas 800 resp. 1 600 kronor. Anslagsposten upptager jag sålunda till (13 000 + 800) 13 800 kronor för stockholmsanstalten och (14 300 + 1 600) 15 900 kronor för göteborgsanstalten.

För *rörligt tillägg* slutligen torde böra beräknas för anstalten i Stockholm 5 500 kronor och för anstalten i Göteborg 5 200 kronor.

I enlighet härmed skulle det sammanlagda medelsbehovet uppgå för stockholmsanstalten till (46 000 + 14 000 + 13 800 + 5 500) 79 300 kronor och för göteborgsanstalten till (44 000 + 17 000 + 15 900 + 5 200) 82 100 kronor.

Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med (79 300 + 82 100) 161 400 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) besluta, att i personalförteckningen för barnmorskeläroanstalterna skola upptagas två befattningar som föreståndare i lönegrad Ca 23 och två befattningar som instruktionsbarnmorska i lönegrad Ca 19;

b) godkända följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	46 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	»	14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	»	13 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	5 500
		Summa förslagsanslag kronor 79 300

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	44 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	»	17 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	»	15 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	5 200
		Summa förslagsanslag kronor 82 100;

c) till *Barnmorskeläroanstalterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 161 400 kronor.

2:o) Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	131 500	120 679
1948/49 (statsliggaren s. 947) ..	131 500	—
1949/50 (förslag)	141 500	—

Kungl. Maj:t har den 14 maj 1948 fastställt följande omkostnadsstat för barnmorskeläroanstalterna, att tillämpas under budgetåret 1948/49:

Omkostnadsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	3 500
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	65 000
		Summa kronor 68 600

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	100
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	3 000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	59 800
		Summa kronor 62 900

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag föreskrivit att av anslagsposten till övriga utgifter finge för angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp:

	Anstalten i	
	Stockholm	Göteborg
Premier åt barnmorskeelever, <i>högst</i>	kronor 900	900
Kost och logi åt elever, <i>förslagsvis</i>	» 36 000	38 500
Understöd åt elever, <i>högst</i>	» 4 800	4 800
Hyra för undervisningslokaler m. m., <i>förslagsvis</i> ...	» 22 700	15 000
Extra utgifter, <i>högst</i>	» 600	600
	<hr/>	<hr/>
Summa kronor	65 000	59 800

I skrivelse den 18 december 1948 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. anser styrelsen, med hänsyn till sitt i det följande omnämnda förslag om upptagande av en särskild anslagspost till sjukvård m. m. åt elever, böra erhålla benämningen sjukvård m. m. åt befattningshavare. Medelsbehovet har styrelsen beräknat till oförändrat belopp, 100 kronor för vardera anstalten.

Beträffande anslagsposterna till expenser anför styrelsen att för stockholmsanstaltens del en minskning kunde ske med 1 500 kronor, därest — såsom styrelsen föreslagit — vissa arvoden åt tillfälliga lärare i läkemedelskännedom m. m., som f. n. bestredes från expensposten, i stället utginge från avlöningsanslaget. Å andra sidan borde en uppräknig ske med det för den sociala mödravårdskursen beräknade beloppet till expenser, 300 kronor. Styrelsen har alltså upptagit anslagsposten för stockholmsanstaltens del till (3 500 — 1 500 + 300) 2 300 kronor. Av liknande skäl har styrelsen beräknat, att motsvarande post för göteborgsanstalten kan minskas med 1 000 kronor till 2 000 kronor.

Såvitt gäller anslagsposterna till övriga utgifter har styrelsen erinrat om att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen föreslagit vissa åtgärder till minskande av elevernas utbildningskostnader. Förslaget innebure att eleverna under teoretiska studier samt under tjänstgöring i öppen vård skulle erhålla statligt stipendium av 150 kronor för månad. Under praktisk tjänstgöring skulle ersättning utgå från sjukhuset med $\frac{3}{4}$ av lön, som utginge till sjukvårdsbiträde. De nuvarande förmånerna av bl. a. fri kost och logi skulle i samband härmed upphöra.

Med utgångspunkt från att kommitténs förslag — vilket styrelsen biträtt med förbehåll om vissa jämkningar i fråga om sättet för utbetalning av de föreslagna stipendierna och ersättningarna — genomföres vid barnmorskeläroanstalterna med ingången av nästa budgetår framhåller styrelsen, att delposterna till premier åt barnmorskeelever, till kost och logi åt elever samt till understöd åt elever kunde utgå ur omkostnadsstaterna. I stället borde för vardera anstalten under anslagsposten till övriga utgifter upptagas en delpost

till stipendier. Storleken av denna delpost har styrelsen beräknat till 70 000 kronor vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm och 74 500 kronor vid läroanstalten i Göteborg.

Vidare har styrelsen, såsom förut nämnts, föreslagit att medel anvisas till sjukvård m. m. åt elever. Som skäl härför anföres, att det vore angeläget och rimligt att eleverna underginge hälsokontroll samt att de under den teoretiska delen av utbildningen erhöle fri läkarvård. Då elev förutsattes tillhöra sjuk-kassa syntes kostnaderna för eventuell sjukhusvård under nämnda utbildningstid i regel komma att bestridas av eleven med sjukkassas hjälp. I fråga om löneförmåner och sociala förmåner vid sjukdom under den praktiska tjänstgöringen på sjukhus borde elev betraktas som om hon vore anställd såsom sjuvårdsbiträde vid sjukhuset. Till kostnaderna för hälsokontroll och sådan sjukvård, som ej fordrade vård å sjukhus, borde enligt det sagda i vardera anstaltens omkostnadsstat under anslagsposten till övriga utgifter upptagas en delpost till sjukvård m. m. åt elever. Densamma har styrelsen med hänsyn till elevantalet vid resp. anstalter föreslagit beräknad till 1 200 kronor för stockholmsanstalten och 1 600 kronor för göteborgsanstalten.

Beträffande delposterna till hyra för undervisningslokaler m. m. har styrelsen framhållit, att gällande avtal med städerna Stockholm och Göteborg angående upplåtelse av lokaler m. m. för barnmorskeläroanstalterna utlöpte under år 1949. Avtalen borde enligt styrelsen förlängas, varvid de förändringar i avtalsbestämmelserna som föranleddes av föreslagen ny organisation vid anstalterna syntes kunna vidtagas genom särskilda tilläggsavtal. Delposterna har styrelsen sålunda upptagit till oförändrade belopp, 22 700 kronor för anstalten i Stockholm och 15 000 kronor för anstalten i Göteborg.

Slutligen har styrelsen ansett delposterna till extra utgifter böra uppföras med enahanda belopp som för innevarande budgetår eller 600 kronor för vardera anstalten.

Anslagsposten till övriga utgifter skulle sålunda enligt styrelsen upptagas till (70 000 + 1 200 + 22 700 + 600) 94 500 kronor för anstalten i Stockholm och (74 500 + 1 600 + 15 000 + 600) 91 700 kronor för anstalten i Göteborg.

Styrelsen har alltså beräknat medelsbehovet för stockholmsanstaltens del till (100 + 2 300 + 94 500) 96 900 kronor och för göteborgsanstaltens del till (100 + 2 000 + 91 700) 93 800 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för barnmorskeläroanstalternas omkostnader under nästa budgetår skulle sålunda enligt styrelsens nu redovisade beräkningar utgöra (96 900 + 93 800) 190 700 kronor.

Emellertid har styrelsen, för den händelse styrelsens olika förslag rörande avlönings- och omkostnadsanslagets beräkning av ekonomiska skäl icke ansåges böra genomföras i sin helhet under nästa budgetår, framlagt ett *alternativt förslag* till beräkning av de i anstalternas omkostnadsstater upptagna anslagsposterna till övriga utgifter. Styrelsen förklarar sig härvid beredd att för tillgodoseende av erforderliga medel till den utökade kursverksamheten

avstå från anslag till premier åt barnmorskeelever, vartill motsvarighet saknades vid andra jämförliga skolor. Delposten för ändamålet skulle alltså utgå även enligt detta alternativ. I stället för stipendieposten skulle nuvarande delposter till kost och logi åt elever och till understöd åt elever upptagas även under nästkommande budgetår. Den förstnämnda delposten har styrelsen med hänsyn till den föreslagna kursverksamheten ansett böra höjas med 10 500 kronor till 46 500 kronor för stockholmsanstaltens del och med 500 kronor till 39 000 kronor för göteborgsanstaltens del. Medelsanvisningen till understöd åt elever har däremot ansetts kunna begränsas med 1 800 kronor till 3 000 kronor vid vardera anstalten. Till stipendier åt barnmorskor i repetitionskurs och social mödravårdskurs, vartill medel tidigare anvisats under andra anslag, föreslås som ny delpost upptaget ett belopp av 10 000 kronor för stockholmsanstalten och 6 000 kronor för göteborgsanstalten. Övriga delposter ha förutsetts upptagna med förut angivna belopp. Anslagsposten till övriga utgifter skulle sålunda enligt det alternativa förslaget uppföras med (46 300 + 3 000 + 1 200 + 10 000 + 22 700 + 600) 84 000 kronor för anstalten i Stockholm och (39 000 + 3 000 + 1 600 + 6 000 + 15 000 + 600) 65 200 kronor för anstalten i Göteborg.

Enligt det senare alternativet har styrelsen alltså beräknat medelsbehovet för stockholmsanstaltens del till (100 + 2 300 + 84 000) 86 400 kronor och för göteborgsanstaltens del till (100 + 2 000 + 65 200) 67 300 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under barnmorskeläroanstalternas omkostnadsanslag skulle därmed enligt samma alternativ komma att uppgå till (86 400 + 67 300) 153 700 kronor.

Statskontoret har i avgivet yttrande icke funnit anledning till annat uttalande än, att det i anslutning till vad ämbetsverket anfört beträffande avlöningsanslaget och med hänsyn jämväl till det rådande ekonomiska läget endast syntes komma i fråga att nu genomföra det av medicinalstyrelsen alternativt framlagda förslaget.

I den av *Göteborgs stads sjukhusdirektion* åberopade promemorian uttalas att avtalet med staden borde i vissa angivna hänseenden omarbetas.

Departementschefen. Vad beträffar det av medicinalstyrelsen i första hand framförda förslaget till beräkning av omkostnadsanslaget torde det samma förutsätta ett generellt genomförande av de av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen framlagda förslagen i fråga om sjuksköterskeelevers ekonomiska förmåner. Då kommittébetänkandet enligt vad jag under avlöningsanslaget påpekat icke ansetts böra föranleda proposition till årets riksdag, har jag endast funnit anledning överväga det av styrelsen alternativt framförda förslaget till medelsberäkning.

Nya avtal med städerna Stockholm och Göteborg angående upplåtelse av lokaler för resp. barnmorskeläroanstalter m. m. — gällande avtal utlöpa under innevarande år — ha ännu icke ingivits till Kungl. Maj:t för godkännande. Jag har därför ännu icke varit i tillfälle att pröva deras innehåll. Vid sådant

förhållande torde medelsberäkningen, i den mån denna påverkas av avtalens innehåll, tills vidare böra ske med utgångspunkt från gällande avtal. Då vad jag under avlöningsanslaget föreslagit innebär att staten ytterligare utvidgar sina åtaganden i fråga om personal vid läroanstalterna, som jämte sina undervisningsuppgifter direkt eller indirekt tjänar även sjukvårdens intressen i de båda städerna, utgår jag från att vid avtalsförhandlingarna hänsyn tages härtill.

Anslagsposterna till sjukvård m. m., vilka med hänsyn till vad jag i det följande förordar böra benämnas sjukvård m. m. åt befattningshavare, upptager jag med oförändrade belopp, 100 kronor för vardera anstalten.

Anslagsposterna till expenser torde i enlighet med vad styrelsen föreslagit kunna begränsas med 1 200 kronor till 2 300 kronor för anstalten i Stockholm och med 1 000 kronor till 2 000 kronor för anstalten i Göteborg.

Beträffande anslagsposterna till övriga utgifter anser jag någon begränsning icke böra ske av de medel, som avses för att bereda eleverna vissa ekonomiska förmåner under utbildningen. Delposterna till premier åt barnmorskeelever och till understöd åt elever torde därför böra uppföras med oförändrade belopp. I avvaktan på nya avtal med städerna Stockholm och Göteborg föreslår jag icke heller ändring av de till kost och logi åt elever samt till hyra för undervisningslokaler m. m. för innevarande budgetår upptagna beloppen. Nya delposter torde böra uppföras till sjukvård m. m. åt elever samt till stipendier åt barnmorskor i repetitionskurs och social mödravårdskurs. Beträffande förstnämnda delpost får jag erinra om att Kungl. Maj:t den 10 december 1948 på framställning av medicinalstyrelsen medgivit, att från anslagsposterna till övriga utgifter finge under tiden 1 januari—30 juni 1949 bestridas kostnader för dels hälsokontroll av såväl provelever som antagna elever vid barnmorskeläroanstalterna, dels ock sjukvård åt antagna elever vid samma anstalter, allt i enlighet med av medicinalstyrelsen i framställningen föreslagna grunder, dock med iakttagande av att läkararvodena för ifrågavarande tid ej finge överstiga 500 kronor vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm och 600 kronor vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg. I avvaktan på vad vid avtalsförhandlingarna kan bli bestämt angående elevernas förmåner vid sjukdom beräknar jag medelsbehovet under ifrågavarande delpost till 1 000 kronor för anstalten i Stockholm och 1 200 kronor för anstalten i Göteborg. Delposterna till stipendier åt barnmorskor i repetitionskurs och social mödravårdskurs torde kunna något begränsas i förhållande till medicinalstyrelsens förslag, då stipendier under repetitionskurserna böra utgå med oförändrade belopp. Jag beräknar posten till 7 000 kronor för stockholmsanstalten och 3 000 kronor för göteborgsanstalten. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså upptagas till (65 000 + 1 000 + 7 000) 73 000 kronor för anstalten i Stockholm och (59 800 + 1 200 + 3 000) 64 000 kronor för anstalten i Göteborg.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle enligt det anförda uppgå till (100 + 2 300 + 73 000) 75 400 kronor för anstalten i Stockholm och (100 + 2 000 + 64 000) 66 100 kronor för anstalten i Göteborg.

Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med (75 400 + 66 100) 141 500 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 141 500 kronor.

Med bifall till vad föredragande statsrådet sålunda under punkterna 1:o) och 2:o) med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Börje Langton.